

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrar-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 14. април 2014. године

Предмети бр. 120/09 и 121/09

Р. П.

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 14. априла 2014. године, уз присуство следећих чланова:

Марека Новицког, председавајућег
Кристин Чинкин
Франсоаз Тулкенс

Уз помоћ

Андреја Антонова, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменуте жалбе, уложене сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, обављеног такође и електронским путем, у складу са правилем 13 § 2 свог Пословника, доноси следеће закључке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалбе је уложила гђа Р. П. 4. априла 2009. и уписане су 30. априла 2009. године.
2. Дана 19. новембра 2009. године, Комисија је спојила предмете бр. 120/09 и 121/09 сходно правилу 20 свог Пословника. Истог дана, Комисија је проследила предмете

Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС)¹ како би добила примедбе УНМИК-а на прихватљивост жалби.

3. Дана 2. фебруара 2010. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
4. Дана 18. августа 2010. године, Комисија је послала УНМИК-ов одговор жалиоцу и позвала је да поднесе своје примедбе ако то жели. Није добијен никакав одговор.
5. Дана 15. новембра 2010. године, Комисија је сазнала за смрт жалиоца и прихватила њеног нећака, г. Р. П, као особу која има право да настави жалбени поступак. Из практичних разлога, Комисија ће наставити да именује гђу Р. П. као жалиоца, иако то својство сада припада г. Р. П.
6. Дана 26. новембра 2010. године, Комисија је прогласила жалбе прихватљивим. Дана 30. новембра 2010. године, Комисија је проследила одлуку о прихватљивости СПГС-у, и затражила примедбе УНМИК-а на меритум предмета и достављање истражних списа.
7. Дана 25. фебруара 2011. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
8. Дана 29. априла 2013. године, Комисија је од УНМИК-а затражила да потврди да ли се објављивање истражних списа у вези са предметима може сматрати коначним. Дана 14. јуна 2013. године, УНМИК је доставио свој одговор.
9. Дана 10. септембра 2013. године, УНМИК је доставио Комисији копију истражног списа везаног за жалбе.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

A. Општи преглед догађаја²

10. Предметни догађаји су се одиграли на територији Косова након успостављања Привремене управе мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК), јуна 1999. године.
11. Оружани сукоб током 1998. и 1999. године између српских снага с једне стране и Ослободилачке војске Косова (ОВК) и других оружаних групација косовских

¹Списак скраћеница и акронима коришћених у тексту налази се у приложеном Прилогу.

² Списи на које се Комисија позива при навођењу овог општег прегледа догађаја су следећи: ОЕБС, „Како виђено, тако речено”, 1. том (октобар 1998 – јун 1999.) и 2. том (14. јун – 31. октобар 1999.); тромесечни извештаји Генералног секретара УН-а о Привременој управи мисије Уједињених нација на Косову; Годишњи извештаји полиције УНМИК-а (2000, 2001.); Фонд за хуманитарно право „Отмице и нестанци не-Албанаца на Косову“ (2001.); Фонд за хуманитарно право „Косовска књига памћења“ (<http://www.kosovometomybook.org>); УНМИК-ова канцеларија за нестала лица и судску медицину, Извештај о активностима 2002-2004; Европски суд за људска права, *Бехрами и Бехрами против Француске и Сарамати против Француске, Немачке и Норвешке*, бр. 71412/01 и 78166/01, одлука од 2. маја 2007; Међународна комисија за нестала лица, „Ситуација на Косову: попис“ (2010.); подаци које је издао Високи комесар Уједињених нација за избеглице (доступни на адреси www.unhchr.org) и Међународни комитет Црвеног крста (доступни на адреси <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en>).

Албанаца с друге стране добро је документован. Након неуспеха међународних напора за решавање сукоба, 23. марта 1999. године, Генерални секретар Северноатлантског споразумног савеза („НАТО“) објавио је почетак ваздушних напада на Савезну Републику Југославију (СРЈ). Ваздушни напади су почели 24. марта 1999. године, а окончани су 8. јуна 1999. године, када је СРЈ пристала да повуче своје снаге са Косова. Дана 9. јуна 1999. године, Међународне безбедносне снаге (КФОР), СРЈ и Република Србија потписале су „војно-технички споразум“ у ком су се сагласиле о повлачењу СРЈ са Косова и присуству међународних безбедносних снага након доношења одговарајуће резолуције Савета безбедности УН-а.

12. Дана 10. јуна 1999. године, Савет безбедности УН-а усвојио је Резолуцију 1244 (1999). Поступајући сходно Поглављу VII Повеље УН-а, Савет безбедности УН-а одлучио је да распореди међународне безбедносне снаге и цивилне представнике – КФОР, односно УНМИК – на територију Косова. Сходно Резолуцији Савета безбедности 1244 (1999), УН-у је дата пуна законодавна и извршна власт за привремену управу на Косову, укључујући спровођење правде. КФОР је имао задатак да успостави „безбедну средину у којој избегла и расељена лица могу безбедно да се врате кући“ и привремено обезбеди „јавни ред и мир“ све док међународни цивилни представници не буду могли да преузму одговорност за овај задатак. УНМИК се састојао из четири главне компоненте или стуба којима су руководиле Уједињене нације (цивилна управа), Високи комесар Уједињених нација за избеглице (хуманитарна помоћ, која је постепено окончана јуна 2000. године), ОЕБС (успостављање институција) и ЕУ (реконструкција и привредни развој). Сваки стуб је био под управом СПГС-а. Резолуцијом Савета безбедности УН-а 1244 (1999) УНМИК је овлашћен да „унапреди и штити људска права“ на Косову у складу са међународно признатим стандардима у погледу људских права.
13. Процене у погледу утицаја сукоба на расељавање популације косовских Албанаца крећу се од приближно 800.000 до 1,45 милиона. Након усвајања Резолуције 1244 (1999), већина косовских Албанаца који су побегли, или били насилно избачени из својих кућа током сукоба од стране српских снага, вратила се на Косово.
14. У међувремену, припадници неалбанске заједнице – углавном, али не само, Срби, Роми и словенски муслимани, као и косовски Албанци за које се сумња да су сарађивали са српским властима – постали су мета распрострањених напада од стране наоружаних групација косовских Албанаца. Тренутне процене у вези са бројем расељених косовских Срба крећу се између 200.000 и 210.000. Док је већина косовских Срба и другог неалбанског становништва побегла у ужу Србију и суседне земље, они који су остали постали су жртве системских убистава, отмица, насумичног притварања, сексуалног и родног насиља, пребијања и злостављања.
15. Иако постоји спор око бројки, процењује се да је више од 15.000 лица усмрћено или нестало током и одмах након косовског сукоба (1998-2000. године). Више од 3000 етничких Албанаца и око 800 Срба, Рома и чланова других мањинских заједница нестало је током овог периода. Пронађено је више од половине несталих лица и њихови посмртни остаци идентификовани су до краја 2010. године, док се, од октобра 2012. године, 1766 лица и даље води као нестало код Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК).

16. Од јула 1999. године, у склопу напора да се на Косово врати спровођење закона у оквиру владавине права, СПГС је затражио од држава чланица УН-а да подрже постављање 4718 чланова међународне полиције као цивилне компоненте УНМИК-а. Задатак полиције УНМИК-а био је да саветује КФОР у вези са полицијским питањима док полиција не добије довољан број чланова да преузме пуну одговорност за спровођење закона и да ради на развоју косовске полицијске службе. До септембра 1999. године, приближно 1100 међународних полицајаца распоређено је у УНМИК-у.
17. Распоређивање полиције УНМИК-а углавном је завршено до децембра 2000. године, са 4400 чланова особља из 53 земље, и УНМИК је преузео примарну одговорност за спровођење закона у свим крајевима Косова осим у Митровици. Према годишњем извештају полиције УНМИК-а из 2000. године, њој је пријављено 351 киднаповање, 675 убистава и 115 силовања у периоду од јуна 1999. до децембра 2000. године.
18. Услед колапса управљања правдом на Косову, УНМИК је јуна 1999. године успоставио ванредан правосудни систем. Он се састојао од ограниченог броја домаћих судија и тужилаца и функционисао је све до почетка рада редовног правосудног система, јануара 2000. године. Фебруара 2000. године, УНМИК је одобрио именовање међународних судија и тужилаца, најпре у области Митровице, а касније широм Косова, да би ојачао домаћи правосудни систем и гарантовао његову непристрасност. Од октобра 2002. године, домаћи правосудни систем састојао се од 24 међународних и 341 домаћег судије и тужиоца. Јануара 2003. године, Генерални секретар УН-а, при подношењу извештаја Савету безбедности о спровођењу Резолуције 1244 (1999) констатовао је да систем полиције и правосуђа на Косову у то време „добро функционише“ и да је „одржив“.
19. Јула 1999. године, Генерални секретар УН-а изјавио је у извештају Савету безбедности да УНМИК већ сматра да је питање несталих лица посебно акутан проблем у погледу људских права на Косову. Новембра 1999. године, при полицији УНМИК-а је основана Јединица за нестала лица (ЈНЛ), која је била задужена за истраживање могуће локације несталих лица и/или гробних места. ЈНЛ, заједно са Централном јединицом за кривичну истрагу (ЦЈКИ) полиције УНМИК-а, а касније наменска Јединица за истрагу ратних злочина (ЈИРЗ), била је одговорна за кривичне аспекте предмета несталих лица на Косову. Маја 2000. године, успостављена је Комисија за проналажење и идентификацију жртава (КПИЖ), којом председава УНМИК, ради проналажења, идентификације и предавања посмртних остатака. Од јуна 2002. године, новооснована Канцеларија за нестала лица и судску медицину (КНЛСМ) при УНМИК-овом Одељењу правде (ОП) постала је једини орган који је овлашћен да утврди где се налазе нестала лица, идентификује њихове посмртне остатке и врати их њиховим породицама. Почевши од 2001. године, на основу Меморандума о разумевању (МоР) између УНМИК-а и Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ) са седиштем у Сарајеву, допуњеног додатним споразумом из 2003. године, МКНЛ је спроводио идентификацију посмртних остатака путем ДНК анализе.
20. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а Мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра

2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.

21. Истог дана, УНМИК и ЕУЛЕКС су потписали МоР о модалитетима и правима и обавезама које проистичу из преноса УНМИК-ових предмета ЕУЛЕКС-у и повезаних списа који се тичу истрага, оптужница и других активности које су у току, а које су предузели УНМИК-ови међународни тужиоци. Убрзо након тога, потписани су слични споразуми у вези са списима којима су се бавиле међународне судије и полиција УНМИК-а. Сви споразуми су обавезивали ЕУЛЕКС да УНМИК-у пружи приступ документима који се односе на активности које су УНМИК-ови органи претходно предузели. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних предмета које су поседовали УНМИК-ов ОП и полиција УНМИК-а требало је да буду предати ЕУЛЕКС-у.

В. Околности везане за нестанак и убиство г. Р. П. и г. М. П.

22. Жалилац је мајка г. Р. П. (предмет бр. 120/09) и супруга г. М. П. (предмет бр. 121/09). У својим поднесцима Комисији, она наводи да су у периоду између 15. и 17. јула 1999. године њен супруг и син путовали из Црне Горе у камиону марке Мерцедес како би превезли робу за именованог приватног предузетника. Током пута, на њиховом возилу је наводно дошло до квара у близини општине Клина. Она наводи да се од тада није знало где се они налазе све док њихови посмртни остаци нису идентификовани и предати породици 2005. године.
23. Имена г. Р. П. и г. М. П. се налазе на два списка несталих особа које је МКЦК проследио полицији УНМИК-а 12. октобра 2001, односно 11. фебруара 2002. године, за које су прикупљени анте-мортем подаци. Њихова имена такође се налазе у базама података које су саставили УНМИК-ов КНЛСМ и МКНЛ; у релевантним пољима ставки које се тичу г. Р. П. и г. М. П. у МКНЛ-овој бази података на мрежи, стоји „Прикупљен довољан број референтних узорака“ и „МКНЛ је доставио податке о овим несталим лицима... овлашћеној установи“.
24. Жалилац је Комисији доставио документа (умрлице, уверења о идентификацији и потврди идентитета) од тадашњег КНЛСМ-а и МКНЛ-а, према којима су посмртни остаци г. Р. П. и г. М. П. пронађени 1. јуна 2005. године у Клини. Они су идентификовани новембра 2005. године путем анализе ДНК коју је извршио МКНЛ, и предати су породици децембра 2005. године. У умрлици у погледу г. Р. П. датираној на 22. новембар 2005. године, наводи се да узрок смрти није са сигурношћу утврђен; у умрлици у погледу г. М. П. датираној на 24. новембар 2005. године стоји да је његова смрт изазвана хицем у грудни кош.

В. Истрага

25. У овом предмету, Комисија је од УНМИК-а добила истражне документе који су се претходно налазили код УНМИК-овог КНЛСМ-а и ЈРЗ-а полиције УНМИК-а. Комисија напомиње да је УНМИК потврдио да су достављена сва доступна документа.

26. Што се тиче објављивања података садржаних у списима, Комисија подсећа да је УНМИК Комисији ставио на располагање истражне списе ради разматрања уз обавезу чувања поверљивости података. У том погледу, Комисија мора појаснити да, иако њена процена овог предмета проистиче из детаљног разматрања доступне документације, објављује се само ограничен број информација из ње. Стога је у следећим пасусима наведен преглед релевантних истражних корака које су предузели истражни органи.

Подаци Обавештајне јединице полиције УНМИК-а

27. Истражни спис садржи меморандум, датиран на 20. април 2000. године, са захтевом шефа Информативног центра полиције УНМИК-а упућеног Регионалном команданту полиције УНМИК-а у Митровици, у чијем пољу „Предмет“ стоји „Концентрациони логори“. У меморандуму се тражи да полиција УНМИК-а у Митровици предузме активности у погледу „дипломатског захтева за посебан приступ ваших полицајаца додељених за истрагу, због осетљивости ситуације“. Даље се наводи да је било података о постојању концентрационог логора „иза зграде социјалног осигурања“ у Митровици, „где су неки грађани држани против своје воље“.
28. У оквиру списка се такође налази одговор на горенаведени захтев, у облику меморандума, датиран на 27. април 2000. године, који је Обавештајна служба регионалног штаба полиције УНМИК-а у Митровици упутила шефу Информативног центра, и том приликом му је проследила извештај под називом „Затвори ОВК на територији аутономне покрајине Косово и Метохија и Републике Албаније“. Извештај садржи комплетан списак од 111 тајних затвора ОВК укључујући њихове тачне локације широм Косова и северног дела Албаније. У погледу неких затвора, у извештају се такође наводе припадници ОВК који су наводно били задужени за њих или су радили у њима, као и имена лица која су тамо држана. У извештају се, под насловом „Србица“, између осталог наводи „2 затвора у Србици. У тим затворима су [г. Р. П.] (1961), итд“.
29. Спис не садржи додатну документацију по питању овог случаја.

Истрага ЈНЛ-а

30. Из истражног списка се чини да је ЈНЛ УНМИК-а отворио досијее о несталим лицима у погледу г. Р. П. и г. М. П. у неком тренутку током 2001. године (оба под предметним списом бр. 2001-011304).
31. Истражни спис садржи меморандум, датиран на 16. април 2004. године, који је УНМИК-ова Канцеларија за нестала лица у Београду упутила начелнику УНМИК-овог КНЛСМ-а и ЈНЛ-а. У пољу „Предмет“ тог меморандума стоји „НЛ [Р.П. и М.П.] (ЈНЛ 2001-001034). У главном тексту меморандума наводи се да су „изјаве“ које се односе на горенаведена нестала лица у поступку прослеђивања. У прилогу меморандума налази се копија изјаве сведока коју је дала жалилац, гђа Р. П. у Канцеларији УНМИК-а у Београду, 15. априла 2004. године.
32. У својој изјави, жалилац наводи да се њен син и супруг воде као нестали од 15. јула 1999. године. Њен син, г. Р. П. био је запослен као возач камиона у транспортном

предузећу чији је власник био именовани г. Ј. Р. Предузеће се налазило на утврђеној адреси у Нишу, у ужој Србији. Дана 12. јула 1999. године, г. Ј. Р. је замолио г. Р. П. да камионом превезе робу из Цериња у Црној Гори на Косово, за муштерију косовског Албанца, г. Н. (дато је само име). Потоњи је био власник именованог предузећа, са седиштем у Приштини, који је често користио услуге њиховог транспортног предузећа и веома добро је познавао г. Р. П. и г. М. П. Дана 13. јула 1999. године, г. Р. П. је са оцем кренуо из Црне Горе у камиону марке Мерцедес (дат је број регистарске таблице). Дана 14. јула 1999. године, жалилац је примила телефонски позив од свог сина из Црне Горе који ју је обавестио да су утоварили робу у камион и упутили се ка Нишу, као и да планирају да наредног дана испоруче робу у Приштини. То је био последњи пут када се чула са сином. Дана 17. јула 1999. године, примила је телефонски позив од власника транспортног предузећа који јој је рекао да га је г. Н. обавестио да су њен супруг и син нестали на Косову. Она је набавила број телефона г. Н. Када га је назвала, рекао јој је да се 14. јула 1999. године договорио са г. Р. П. да се нађу у Рожају, у Црној Гори, и да одатле крену заједно у Приштину. Према наводу г. Н, г. Р. П. је био у камиону са Н-овим братом, док су их Н. и г. М. П. пратили у његовом комбију. Близу КLINE су им отказале кочнице на камиону, а г. Р. П. је на крају успео да заустави возило; међутим, том приликом је брат г. Н. искочио из возила и повредио раме. Жалилац наводи да је г. Н. одлучио да одведе брата у болницу у Приштини и да је, упркос инсистирању да пођу са њима, оставио г. Р. П. и г. М. П. рекавши да су безбедни јер се недалеко налази КФОР-ова база. Четири сата касније, г. Н. се вратио али од г. Р. П. и г. М. П., као ни од камиона, није било ни трага. Жалилац наводи да јој је неколико недеља касније г. Н. послао новац (1000 динара). Она такође наводи да је маја 2002. године примила телефонски позив од непознате женске особе која јој је рекла да је добила број од „Албанца“ који је познавао њеног сина и супруга и да су још увек живи. Августа 2003. године, она је отишла до куће г. Н. у Приштини али је нису пустили да уђе. Она наводи да је веровала да је г. Н. „некако умешан у отмицу мог сина и супруга“ иако није имала никакав доказ да то докаже. Она такође наводи да до тада није дала узорке крви ради анализе ДНК.

33. У спису се такође налази штампани извод из ЈНЛ-овог извештаја састављеног 22. јула 2004. године, у погледу предмета г. М. П., под ЈНЛ-овим предметним списом бр. 2001-001034. У извештају је назначено да је спис отворен 11. априла 2001. године и да је г. М. П. нестао 16. јула 1999. године заједно са својим сином, близу КLINE.
34. Комисија такође поседује превод на енглески писма који је „Удружење породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији“ (Удружење) послало УНМИК-овом ОП-у, датирано на 1. децембар 2004. године. Поред овог писма, Удружење је проследило ОП-у једанаест кривичних пријава, укључујући жалиочеву која се тичала нестанка г. Р. П. и г. М. П. Према наводу из фусноте документа, кривичну пријаву (није приложена) превео је преводилац ОП-а 21. фебруара 2005. године.
35. Истражни спис такође садржи копије докумената КНЛСМ-а и МКНЛ-а која су издата након проналажења посмртних остатака који су касније идентификовани као посмртни остаци г. Р. П. и г. М. П. Међутим, у спису се налазе једино документа (извештај са обдукције, умрлица, упоредна табела анте-мортем и пост-мортем података, ДНК извештај) у погледу г. М. П., који је овог пута био под ЈНЛ-овим бр. предметног списка 2001-001034. Према овим документима, дана 1. јуна 2005. године у

Клини пронађени су посмртни остаци г. М. П. Дана 20. јуна 2005. године, КНЛСМ је обавио обдукцију посмртних остатака којом је утврђено да је смрт наступила хицем у грудни кош. Извештај са обдукције издат је 14. октобра 2005. године. Дана 24. октобра 2005. године, МКНЛ је путем анализе ДНК утврдио да посмртни остаци припадају г. М. П. Дана 16. новембра 2005. године, КНЛСМ је извршио упоређивање анте-мортем и пост-мортем података у погледу посмртних остатака за које се веровало да припадају г. М. П, са позитивном идентификацијом. Дана 24. новембра 2005. године, КНЛСМ је у том погледу издао уверење о потврди идентитета. У спису се такође налазе недатируани анте-мортем подаци у погледу г. М. П.

36. Иако се не налазе у спису који је доставио УНМИК, жалилац је Комисији доставила копију умрлице, уверење о идентификацији и уверење о идентитету на основу анализе ДНК у погледу њеног сина, г. Р. П, који су издати у истом периоду (видети изнад, § 24).
37. Дана 8. децембра 2005. године, посмртни остаци г. Р. П. и г. М. П. предати су њиховој породици.

Истрага ЈРЗ-а

38. У истражном досијеу налази се штампани извод из ЈРЗ-ове базе података, направљен 10. септембра 2005. године, који упућује на истражни број 0384/INV/04 и предметне списе ЈНЛ-а у погледу г. Р. П. и М. П, овде назначене као ЈНЛ-ов предметни спис бр. 2001-001034. У пољима извештаја „Тип истраге“ и „Датум“ наводи се „анте-мортем“ и „17. април 2004“. У пољу „Сажетак захтева“ стоји: „постоји мањак информација. Поново додељен Кристијану 11. јуна 2004. Поново додељен Игору 4. маја 2005.“. У пољу извештаја „Истражне белешке“ стоји „Погледати извештај истражитеља. Још увек не постоје подаци који би помогли у проналажењу несталих лица“. У пољима „Резултати“ и „Датум резултата“ у извештају стоји „на чекању“ и „5. јул 2005“.
39. Спис такође садржи ЈРЗ-ов Извештај о анте-мортем истрази, који упућује на истрагу бр. 0384/INV/04 и предмете г. Р. П. и г. М. П, овде назначене као ЈНЛ-ов предметни спис бр. 2001-001034. У извештају, који је започет 17. јуна 2005. а завршен 5. јула 2005. године, наводе се имена два сведока у предмету, наиме, гђе Р. П, мајке г. Р. П. и супруге г. М. П, као и г. Н. Б. (исти г. Н поменут у § 32), који је наведен као „кључни сведок“. Његови комплетни подаци за контакт, укључујући адресу и број телефона, налазе се у извештају. У пољу извештаја „Статус“ стоји „неактиван“. У пољима извештаја „Природа података“ и „Историја података“ дат је сажетак чињеница онако како их је гђа Р. П. навела Канцеларији за нестала лица УНМИК-а у Београду (видети изнад, § 32). У пољу извештаја „Даља истрага“ стоји да су истражитељи покушали да контактирају г. Ј. Р, власника транспортног предузећа за које је г. Р. П. радио; међутим, „број је био погрешан“. То је истражитеље навело да се обрете „Министарству трговине и Привредном и Трговинском суду“ у потрази са записима који се тичу дотичног предузећа које је навела гђа Р. П, и тако су добили податке за контакт г. Н. Б. У истом пољу „Даља истрага“ такође се наводи да су путем интернет извора истражитељи открили податак Центра за хуманитарно право у погледу нестанка г. Р. П. и г. М. П. Према том наводу, „Албанац“ за кога су г. Р. П. и г. М. П. превозили робу из Црне Горе рекао је гђи Р. П. да су 16. јуна 1999. године г. Р. П. и његов брат (брат „Албанца“) возили камион марке Мерцедес док су их он и г. М. П.

пратили у другом возилу. Поред моста у Клини, кочнице на камиону су „отказале“ и „док је њен син покушавао да заустави возило, брат Албанца је испао и незнатно повредио раме“. Пошто је „Албанац“ одлучио да одведе брата у болницу, паркирали су камион поред моста и замолили га да их не оставља саме на путу. „Албанац“ је одговорио да нема разлога за бригу јер се у близини налазила КФОР-ова база. У извештају се даље спомиње један други извор са интернета који наводно садржи податке које је дала супруга г. Р. П. Овом делу извештаја нису додати други подаци осим имена г. Н. Б, „Албанца“ за кога су г. Р. П и г. М. П. превозили робу, и његовог броја телефона. У пољу извештаја „Испитани сведок“ наводи се да је први сведок са којим је обављен разговор била гђа Р. П и да се њена изјава налази у прилогу извештаја. У прилогу извештаја се налази копија изјаве коју је гђа Р. П. доставила канцеларији за нестала лица УНМИК-а у Београду, априла 2004. године (видети изнад, §§ 31-32). Други испитани сведок био је г. Н. Б.

40. У пољу „Изјава сведока“ истог извештаја о анте-мортем истрази, дата је изјава г. Н. Б. која је, међутим, без потписа. Наводно, у својој изјави ЈРЗ-у, г. Н. Б. је навео да је желео да организује превоз усисивача из фабрике у Нишу, у ужој Србији, до Приштине. Он је назвао г. Б. (надимак г. Ј. Р. из §§ 32 и 39, горе у тексту), власника транспортног предузећа у Нишу, и питао га да ли би хтео да организује превоз упркос безбедносној ситуацији непосредно након рата (изјава ни у једном делу не садржи датуме). Након што је г. Б. пристао да организује превоз робе, г. Н. Б. је сачекао камион у „Новом Пазару – улаз Зубинпоток“ у Митровици, како би га спровео на Косово. Када је камион стигао, г. Р. П. га је возио без пратње. Они су отишли до складишта г. Н. Б. у Приштини како би истоварили робу и тада је г. Н. Б. питао г. Р. П. да ли може да превезе још један товар „апарата“ из Цетиња у Црној Гори, у Приштину. Након што је г. Б. пристао, договорили су се да се нађу у именованом месту у ужој Србији како би г. Б. могао да донесе гориво за камион и да уједно доведе г. Р. П. који је желео да помогне свом сину на путу. Г. Р. П. и г. М. П. су се затим одвезли у Црну Гору и назад на Косово, где су се нашли са г. Н. Б. „на пункту под контролом италијанског КФОР-а“. Он је замолио г. Р. П. и г. М. П. да буду у возилу са њим и да дозволе његовом брату, г. Не. Б. да вози камион пошто би то било безбедније по њих и по товар; међутим, г. Р. П. је наводно одбио јер кочнице на камиону нису исправно функционисале. Након тога је г. М. П. прешао у његово возило, док је његов брат отишао камионом са г. Р. П. Он је навео да је након 5 километара камион доста убрзао. На почетку је камион био иза али их је након повећања брзине претекао да би затим г. Р. П. успео да га заустави на узбрдици. Тог тренутка, г. Р. П. је изашао из камиона, дошао до његовог возила и рекао му да се његов брат, г. Не. Б, уплашио током вожње и искочио из возила. Он је отрчао назад да потражи свог брата, али је било веома мрачно. Зауставио је приватно возило које се кретало путем и замолио возача да му помогне да пронађе брата. Након неког времена, исто возило се вратило са г. Не. Б. Он је био у бесвесном стању и имао је крварења главе тако да је г. Н. Б. одлучио да га одведе у болницу. Он је замолио г. Р. П. и г. М. П. да се врате до италијанског пункта пошто он иде ка болници. Уз пратњу КФОР-а, прво је одвео брата у болницу у селу Бања, а одатле у болницу у Пећи, пошто су доктори утврдили да му је брат у тешком стању. На путу до Пећи, прошао је поред италијанског пункта али тамо није могао да види камион. Након што је оставио брата у болници и пошао назад у Приштину да обавести чланове своје породице, видео је светла камиона поред моста у Клини. Разговарао је са г. Р. П. и г. М. П. и замолио их да се врате, али су они инсистирали да иду у Приштину. Он је

рекао да ће прво отићи код своје породице у Приштину а затим назад у болницу и да ће се „наћи са њима у повратку“. Г. Н. Б. се вратио кући и заменио возило, а затим се вратио истим путем; међутим, од камиона није било ни трага. Он је узео свог брата из болнице и заједно су отишли до италијанског пункта. Тамо није видео камион па је помислио да су г. Р. П и г. М. П кренули у Црну Гору. Назвао је власника транспортног предузећа, г. Б, који је рекао да није примио позив нити вести од г. Р. П. и г. М. П. Месец дана касније, гђа Р. П. га је назвала рекавши му да јој г. Б. није дао новац и да јој је потребна помоћ јер јој је нећак болестан. Из тог разлога, он јој је послао новац „неколико пута“. Након тога, гђа Р. П. га је назвала и рекла му да је „била у суду“ и то је био последњи пут да се чуо са њом.

41. У пољу „Закључак“ Извештаја о анте-мортем истрази стоји: „нема информација које указују на могућу локацију НЛ. Овај предмет треба да остане неактиван и на чекању у оквиру ЈРЗ-а“. Наводи се да је 10. августа 2005. године одобрење извештаја потписао један од ЈРЗ-ових вођа тима.
42. Чини се да је предмет прегледао ЈИРЗ јула 2007. године. Истражни спис садржи штампани извод из ЈИРЗ-ове базе података, направљен 19. октобра 2007. године, у коме се налази Извештај о случају г. Р. П. и г. М. П. забележен као предметни спис бр. 2005-00107. У пољу извештаја „Врста кривичног дела“ стоји „Нестало лице (сумња се на отмицу)“. У пољима извештаја „Датум уписа“ и „Статус“ стоји „16. август 2005“ и „неактиван“. У пољу „Сажетак“ стоји да су нестале особе кренуле из Пећи да превезу неку робу до г. Н. (у овом извештају је дато само име), „Албанца из Приштине“ који је такође био са њима на путу. Камион се наводно покварио код моста близу Клине и г. Н. се „наводно упутио ка Приштини како би пронашао аутомеханичара да поправи камион“. Следећег дана, г. Н. је обавестио њихову породицу да их није пронашао у повратку. У извештају се затим наводи да су дана 8. децембра 2005. године посмртни остаци г. Р. П. и г. М. П. предати њиховој породици.
43. Спис такође садржи ЈРЗ-ов Извештај о анализи случаја припремљен 21. октобра 2007. године и размотрен ради одобрења 25. октобра 2007. године. Поред података (§ 41), у пољу горепоменутог извештаја „Препорука/мишљење истражитеља“ стоји „Пошто спису недостаје изјава [Н.], сматрам да предмет не би требало затворити барем без овог доказа“. Стога предлажем да КПС или Међународна полиција спроведу додатну истрагу“. У извештају се такође налази руком исписана белешка у којој стоји да је случај додатно размотрен 21. новембра 2007. године и да је дат предлог да се преиначи класификација предмета у „ДЗ“ пошто не постоје „посредни докази“ да случај „има везе са ратним злочином“.
44. Из списка који је УНМИК доставио види се да је предмет додатно прегледало Специјално тужилаштво Косова (СТРК), јула 2009. године. Спис садржи Захтев за спровођење истраге против непознатих починилаца, датиран на 27. јул 2009. године, који је издао Међународни тужилац СТРК-а у погледу предмета г. Р. П. и г. М. П. (у даљем тексту, „полиција УНМИК-а бр. 2000-00107)“. Овај документ садржи исти сажетак чињеница као и Извештај о анализи случаја УНМИК-овог ЈИРЗ-а од октобра 2007. године (видети изнад, § 41); у њему се такође наводи да су „остаци [М. П.] пронађени и предати породици“. У том погледу, Међународни тужилац тражи од начелника ЕУЛЕКС-ове полиције за ратне злочине да „спроведе следеће истражне

радње: да покуша да пронађе НЛ путем интернета; да обави разговор са сродницима НЛ, сведоком и лицем које је пријавило случај“ и да наведе резултате у извештају.

45. Спис такође садржи други документ ЕУЛЕКС-овог СТРК-а, датиран на 28. јул 2009. године, у коме се врши процена случаја г. Р. П. и г. М. П, који се овде такође помиње као предмет полиције УНМИК-а бр. 2002-00067. У пољу документа „Датум првобитног извештаја“ стоји „18. август 2002“ а у пољу „Посредни докази“ наводи се да су жртве нестале у Клини и да „су отишле у болницу и од тада се не зна где се налазе“. У документу се даље наводи: „Овај предмет је идентичан предмету бр. 2005-00107: према наводима из тог списка, остаци су пронађени и враћени породици“. У пољу „Обдукција“ документа стоји „не“, а у пољу „Напомене“: „Овај предмет није ратни злочин због датума када се одиграо. У спису се наводи један Албанац, у њему су дати само име и стари број телефона... У спису недостају изјаве чланова породице“. У пољу документа „Одлука“ стоји „привремена завршна копија (оригинал списка је на чекању). Предмет се налази у спису 2005-00107).
46. Последњи документ у спису јесте копија пресуде Међународног тужиоца ЕУЛЕКС-овог СТРК-а, датирана на 19. август 2009. године, којом се одбацује кривична пријава у погледу убиства г. Р. П. и г. М. П, које се овде помиње као предмет полиције УНМИК-а бр. 2006-00034. У пресуди стоји да „предметни спис не садржи елементе који могу да доведу до идентификације могућег осумњиченог“ и да, штавише, „предметне чињенице леже ван временског оквира ратног злочина и овај спис је обухваћен списом 2005-00107“.
47. Из истражног списка није јасно да ли је тадашњи предмет УНМИК-овог ЛИРЗ-а бр. 2005-00107 још увек на чекању код СТРК-а.

III. ЖАЛБЕ

48. Жалилац се жали на УНМИК-ов наводни пропуст да ваљано истражи нестанак и убиство њеног сина и супруга. У том погледу, Комисија сматра да се жалилац позива на кршење процедуралног проширења члана 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП).
49. Жалилац се такође жали на душевну бол и патњу које су наводно проузроковане њој и њеној породици овом ситуацијом. У том погледу, она се ослања на члан 3 ЕКЉП.

IV. ПРАВО

A. Наводно кршење процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП

1. Опсег разматрања Комисије

50. При одлучивању о томе да ли сматра да је дошло до повреде члана 2 (процедуралног проширења) ЕКЉП, Комисија узима у обзир постојећу судску праксу, нарочито ону Европског суда за људска права. Међутим, Комисија је такође свесна чињенице да се жалбе упућене њој значајно разликују од оних које су поднете Суду. Као прво,

тужена страна није држава, већ привремена међународна територијална управа овлашћена да обавља привремене дужности на Косову. За УНМИК се не везују никакве сумње у погледу материјалних обавеза сходно члану 2 ЕКЈП. Друго, док су они који су осумњичени за наводна убиства и/или отмице недржавни актери у ограниченом броју предмета пред Европским судом, такви су сви осумњичени у предметима пред Комисијом, углавном, али не искључиво, повезани са сукобом. Комисија мора узети у обзир ове факторе при првобитној процени процедуралних позитивних обавеза међудржавне организације у погледу поступака учињених од стране трећих страна на територији над којом има привремену законодавну, извршну и судску контролу.

51. Пре него што започне разматрање меритума жалби, Комисија би желела да разјасни домен свог разматрања.
52. Комисија напомиње да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно следећим инструментима који се тичу људских права: Универзалној декларацији о људским правима, Европској конвенцији о људским правима и њеним протоколима, Међународном споразуму о грађанским и политичким правима (МСПП), Међународном споразуму о економским, социјалним и културним правима, Међународној конвенцији о уклањању свих видова расне дискриминације, Конвенцији о уклањању свих видова дискриминације жена, Конвенцији против мучења и осталог окрутног, нечовечног и понижавајућег поступања или кажњавања и Конвенцији о правима детета.
53. Комисија такође примећује да, према члану 1.2 УНМИК-ове Уредбе бр. 2006/12 од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права, Комисија „треба да проучи жалбе уложене од стране било које особе или групе особа које тврде да су жртве кршења (својих) људских права од стране УНМИК-а“. Из тога следи да једино поступци или пропусти који се могу приписати УНМИК-у леже у оквиру надлежности Комисије *ratione personae*. У том погледу, треба напоменути, као што је горе наведено, да од 9. децембра 2008. године, УНМИК више није спроводио извршну власт над косовским судским системом и системом за спровођење закона. УНМИК стога не сноси одговорност за било какво кршење људских права наводно почињено од стране тих тела. У погледу тога што се жалиоци жале на поступке који су се догодили након овог датума, они леже ван надлежности Комисије *ratione personae*.
54. Такође, Комисија наглашава да, што се тиче њене надлежности *ratione materiae*, из члана 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 следи да она може испитати само жалбе које се односе на наводно кршење људских права. То значи да она може да разматра само поступке или пропусти који су предмет жалбе због тога што нису у складу са међународним инструментима људских права наведеним горе у тексту (видети § 52). У конкретним случајевима убиства и нестанака под околностима опасним по живот, није улога Комисије да замени надлежне органе у истрази случаја. Њен задатак је ограничен на разматрање ефикасности кривичне истраге таквих убиства и нестанака, у светлу процедуралних обавеза које проистичу из члана 2 ЕКЈП.

55. Комисија даље напомиње да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има правну надлежност једино над „жалбама које се односе на наводна кршења људских права до којих је дошло 23. априла 2005. или касније или су произашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су ове чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“. Следи да догађаји који су се одиграли пре 23. априла 2005. године генерално леже ван надлежности Комисије *ratione temporis*. Међутим, у мери у којој такви догађаји проузрокују континуирану ситуацију, Комисија има надлежност да разматра жалбе које се односе на ту ситуацију (видети предмет Европског суда за људска права (ЕСЉП), Велико веће [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009, §§ 147-149; ЕСЉП, *Кипар против Турске* [ВВ], бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 136, ЕКЉП 2001-IV).

2. Поднесци страна

56. Жалилац се, у суштини, жали на повреду права које се тичу изостанка адекватне кривичне истраге у вези са нестанком и убиством г. Р. П. и г. М. П. Жалилац такође наводи да није била обавештена о томе да ли је истрага спроведена и који је био њен исход.

57. У својим коментарима на прихватљивост меритума жалби, СПГС признаје одговорност УНМИК-а у области рада полиције на територији Косова у оквиру Резолуције 1244 (1999) Савета безбедности УН-а. СПГС наводи да је ова одговорност у погледу полицијских питања повлачи за собом чињеницу да је „УНМИК био овлашћен да штити лица на Косову од криминалних активности и да спроводи ефикасне истраге кривичних дела“.

58. Ипак, према наводу СПГС-а, приликом разматрања жалбе требало би узети у обзир чињеницу да су г. Р. П. и г. М. П. нестали непосредно након бомбардовања НАТО-а и током првих месеци УНМИК-овог ангажовања, када је стопа криминала била најразвијенија. СПГС наводи Извештај Генералног секретара УН-а упућен Савету безбедности у погледу ситуације на Косову од 12. јула 1999. године, у коме се наводи да је до августа 1999. године велики број косовских Срба отишло у ужу Србију због бројних инцидената почињених против косовских Срба, укључујући отмице и убиства. УНМИК је због тога примио на хиљаде извештаја који се тичу отмица и убистава, које је он морао да решава.

59. Међутим, морају се такође узети у обзир и „посебне околности“ које су утицале на могућност УНМИК-а да истражује кривична дела, „посебно у почетној фази његове мисије, када је његова пажња углавном била усредсређена на развој сопствених и домаћих полицијских капацитета“. Између осталог, СПГС наводи да УНМИК није имао искључиву контролу над регрутацијом или одабиром међународних полицајаца ангажованих од стране држава чланица УН-а, и да често ови полицајци нису имали довољно искуства за спровођење ефикасне истраге међуетничких злочина почињених у послератном контексту. Још један озбиљан проблем била је редовна ротација полицијских службеника која је често доводила до изостанка истражног континуитета. СПГС наводи да због структурних ограничености „оперативног механизма УН-а“ који, због недостатка сопствене полицијске снаге, мора да се

ослања на доприносе држава чланица, истраге полиције УНМИК-а не могу да се пореде са истрагама које спроводи регуларна полиција у државама чланицама. СПГС наводи да стандарди предвиђени у Европској Конвенцији о људским правима „не могу бити исти за УНМИК и за државу у којој функционише добро организован полицијски апарат, а полицијски службеници се могу пажљиво изабрати, ангажовати и обучити“.

60. У погледу УНМИК-ове истраге случаја г. Р. П. и г. М. П, СПГС на почетку наводи да из истражних докумената није јасно када је тачно њихов нестанак пријављен УНМИК-у; међутим, „извесно је“ да је 16. априла 2004. године УНМИК-ов КНЛСМ примио изјаву сведока коју је дао жалилац, а забележена је у Канцеларији УНМИК-а у Београду. Дана 1. јуна 2005. године, пронађена су тела г. Р. П. и г. М. П, након чега су извршене обдукције.
61. СПГС наводи да је јула 2005. године, након идентификовања и проналажења г. Н, „Албанца“ споменутог у жалиочевој изјави, полиција УНМИК-а обавила разговор са њим. У том погледу, СПГС признаје да је постојало „необјашњиво кашњење у трајању од једне године“ од тренутка када је жалилац дао изјаву до тренутка када је УНМИК узео изјаву г. Н. Он такође наводи да изјаву „није потписао жалилац, већ истражитељ УНМИК-а“ и да је у тој изјави г. Н. „у суштини потврдио“ наводе жалиоца о догађајима, уз одређене „додатке и противречности“.
62. СПГС такође наводи да је 10. августа 2005. године ЈРЗ УНМИК-а завршио анте-мортем истрагу по питању случаја г. Р. П. и г. М. П. и да је 16. августа 2005. године у свој систем уписао предмет као „неактиван“. У међувремену, у периоду између новембра и децембра 2005. године, тела пронађена јуна 2005. године идентификована су као тела г. Р. П. и г. М. П, и предата су њиховој породици.
63. Октобра 2007. године, истражитељ УНМИК-овог ЈРЗ-а прегледао је предмет и приметио да предметни спис не садржи изјаву г. Н, након чега је изјавио да спис не може „да се затвори без овог доказа“. СПГС је мишљења да истражитељу који је прегледао предмет „на располагању није био Извештај о анте-мортем истрази од 10. августа 2005. године и да му није била позната чињеница да је [Н.] испитан“ од стране ЈРЗ-а.
64. СПГС такође наводи да је, након што је ЈИРЗ УНМИК-а прегледао предмет јула 2009. године, одговорни тужилац одлучио да настави истрагу иако основа није била разјашњена. СКТ није укључио предмет на „приоритетну листу предмета“, па тако нису предузете активне истражне радње.
65. СПГС тврди да, узевши у обзир огроман број отмица и нестанака које је УНМИК требало да истражи као и „недостатке својствене теренској полицији“, истражне радње које је УНМИК спровео по овом предмету изгледају као „одговарајуће и довољне“. СПГС признаје да су постојали неки пропусти у истрази, попут једногодишњег одлагања пре него што је узета изјава г. Н, 2005. године, тек након што су пронађена тела г. Р. П. и г. М. П. Он такође признаје да ова изјава „оставља нека неразјашњена питања, на пример, зашто [г. Н.] није повео [г. Р. П. и г. М. П.] са собом у Приштину када су се срели други пут“. Међутим, према његовом мишљењу, „не постоје назнаке да је [г. Н.] био укључен у кривично дело отмице и убиства [г. Р

.П. и г. М. П.]“ . Пошто истражитељи нису имали друге трагове по питању тога ко би могли бити починиоци, одлука да би истрага требало да остане „отворена, али неактивна“ „не изгледа неразумно“ у тим околностима. У светлу горе реченог, СПГС тврди да би истрагу требало сматрати ефикасном.

3. Процена Комисије

Подношење релевантних списа

66. СПГС примећује да су сви доступни списи који се тичу истраге достављени Комисији.
67. Комисија напомиње да је у члану 15 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наведено да Комисија може затражити од УНМИК-а да поднесе било који документ и да је СПГС обавезан да сарађује са Комисијом и пружи неопходну помоћ, што посебно укључује пружање докумената и информација релевантних за жалбе. У том погледу, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права да треба да се извуку закључци на основу понашања тужене стране током поступка, укључујући њен пропуст „да им на руке достави информације без одговарајућег објашњења“ (видети предмет ЕСЉП *Челикбилек против Турске*, бр. 27693/95, пресуда од 31. маја 2005, § 56).
68. Комисија такође напомиње да је правилно одржавање истражних списа који се тичу таквих кривичних дела као што су убиства и нестанци, од отварања истрага до њихове предаје, кључно за наставак таквих истрага и пропуст да се то учини могао би стога сâм по себи покренути питања сходно члану 2.
69. Комисија није у позицији да сама провери потпуност примљених истражних списа. Комисија ће стога проценити меритум жалби на основу докумената који су јој доступни (у том смислу, видети предмет *Чекојев против Русије*, бр. 39358/05, пресуда ЕСЉП од 15. марта 2011, § 146).

а) Општа начела која се тичу обавезе спровођења ефикасне истраге сходно члану 2

70. Комисија напомиње да је позитивна обавеза истраживања нестанака широко прихваћена у међународном праву људских права, макар од случаја Интерамеричког суда за људска права *Веласкез-Родригез* (видети случај *Веласкез-Родригез против Хондураса*, пресуда Интерамеричког суда за људска права (ИАСЉП) од 29. јула 1988, серија Ц бр. 4). КЉП такође наводи да позитивна обавеза проистиче из члана 6 (право на живот), члана 7 (забрана окрутног и нечовечног поступања) и члана 9 (право на слободу и безбедност особе), тумачено заједно са чланом 2(3) (право на ефикасан правни лек) МСГПП (видети КЉП, Општи коментар бр. 6, 30. април 1982, § 4; КЉП, Општи коментар бр. 31, 26. мај 2004, §§ 8 и 18, СГПП/Ц/21/Рев.1/Дод. 13); видети такође, између осталог, КЉП, *Мухамед Ал-Авани против Либијске Аранске Цамахирије*, саопштење бр. 1295/2004, разматрања од 11. јула 2007, СГПП/Ц/90/Д/1295/2004). Обавеза истраживања нестанака и убистава такође је утврђена у Декларацији УН-а о заштити свих особа од принудног нестанка (А/Res/47/133, 18. децембар 1992.) и додатно је разрађена у смерницама УН-а као што су Приручник УН-а о ефикасној превенцији и истрази ванправних арбитражних и

преких егзекуција (1991) и „Смернице о спровођењу истрага Уједињених нација у вези са наводним масакрима“ (1995). Важност обавезе је потврђена усвајањем Међународне конвенције за заштиту свих особа од принудног нестанка 2006. године, која је ступила на снагу 23. децембра 2010. године.

71. Да би се бавила тврдњама жалиоца, Комисија се посебно осврће на добро утврђену судску праксу Европског суда за људска права о процедуралним обавезама сходно члану 2 ЕКЉП. Суд је сматрао да „Обавеза заштите права на живот сходно члану 2 Конвенције, тумачена заједно са општом дужношћу државе сходно члану 1 Конвенције 'да осигура свакоме унутар [своје] надлежности права и слободе дефинисане у Конвенцији', имплицитно захтева постојање неког облика ефикасне званичне истраге када су појединци убијени“ (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЉП, *Мекен и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. септембра 1995, § 161, Серија А бр. 324; и ЕСЉП, *Каја против Турске*, пресуда од 19. фебруара 1998, § 105, *Извештаји о пресудама и одлукама* 1998-I; видети такође ЕСЉП, *Јасински против Летоније*, бр. 45744/08, пресуда од 21. децембра 2010, § 71). Обавеза спровођења такве истраге проистиче у свим случајевима убиства и осталих сумњивих смртних случајева, без обзира на то да ли су починиоци приватна лица или државни агенти, или су непознати (видети ЕСЉП, *Колеви против Бугарске*, бр. 1108/02, пресуда од 5. новембра 2009, § 191).
72. Европски суд за људска права је такође навео да процедурална обавеза пружања неког облика ефикасне званичне истраге такође постоји када је појединац нестао под околностима опасним по живот и није ограничена на случајеве када је очигледно да је нестанак проузрокован од стране државног агента (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен у § 55 изнад у тексту, при § 136).
73. Надлежни органи морају сами предузети радње када им се скрене пажња на одређени предмет и не смеју препустити подношење формалне пријаве или преузимање одговорности за спровођење било каквих истражних поступака иницијативи блиских сродника (видети ЕСЉП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, бр. 21689/93, пресуда од 6. априла 2004, § 310; видети такође ЕСЉП, *Исајева против Русије*, бр. 57950/00, пресуда од 24. фебруара 2005, § 210).
74. Успостављајући стандарде ефикасне истраге, Суд је навео да „истрага, поред независности, приступачности за породицу жртве, спровођења разумном брзином и експедитивношћу, пружања довољног елемента јавне критике истраге и њених резултата, такође мора бити ефикасна у смислу да може довести до утврђивања тога да ли је смрт изазвана незаконитим путем и, ако је то случај, до идентификације и кажњавања одговорних лица (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 55; при § 191; видети такође ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, бр. 4704/04, пресуда од 15. фебруара 2011, § 63). То није обавеза пружања резултата, већ употребе средстава. Надлежни органи морају предузети све могуће разумне кораке да би обезбедили доказе који се тичу инцидента, укључујући, између осталог, сведочења очевидаца, форензичке доказе и, када је то применљиво, аутопсију која пружа потпун и тачан запис о повреди и објективну анализу клиничких налаза, укључујући узрок смрти. Сваки недостатак у истрази који спречава да се њоме установи узрок смрти или одговорна особа или особе ствара ризик да таква истрага неће испунити овај стандард (видети ЕСЉП, *Ахмет Озкан и*

остали против Турске, наведен горе у тексту, при § 312; и *Исајева против Русије*, наведен горе у тексту, при § 212).

75. Конкретно, закључак истраге мора бити заснован на детаљној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Пропуст праћења очигледног следа истраге нарушава, у одлучујућој мери, могућност да се њоме утврде околности случаја и идентитет одговорних лица (видети ЕСЈП, *Колеви против Бугарске*, наведен изнад у § 71, при § 201). Међутим, природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависи од околности конкретног случаја. Они се морају проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи (видети ЕСЈП, *Велсеа и Мазаре против Румуније*, бр. 64301/01, пресуда од 1. децембра 2009, § 105).
76. Посебно у погледу несталих особа које су касније пронађене мртве, Суд је навео да се поступцима ексхумације и идентификације посмртних остатака не исцрпљује обавеза сходно члану 2 ЕКЈП. Суд сматра да „процедурална обавеза која проистиче из нестанка генерално не престаје све док су локација и судбина особе неизвесни, те је она стога континуираног карактера“ (случај ЕСЈП *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 74 изнад, при § 46; у истом смислу, случај ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 53, при § 148, *Аслаканова и остали против Русије*, бр. 2944/06 и остали, пресуда од 18. децембра 2012, § 122). Међутим, Суд такође наглашава да ова процедурална обавеза „не престаје да постоји чак ни након проналажења тела... Тиме се расветљава само један аспект судбине несталих лица и генерално остаје обавеза да се објасни нестанак и смрт, као и да се идентификује и кривично гони сваки починилац незаконитих дела који има везе са тим нестанком и смрћу“ (случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад, у § 46; у истом смислу случај *Варнава и остали против Турске*, предмет ЕСЈП [ВВ] наведен изнад у § 55, при § 145). Иако проналажење и накнадна идентификација посмртних остатака жртве сами по себи могу представљати значајан успех, процедурална обавеза сходно члану 2 и даље постоји (видети случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад, у § 64).
77. Што се тиче захтева за јавни надзор, Суд је даље навео да мора постојати довољан елемент јавног надзора над истрагом или њеним исходима да би се осигурала одговорност у пракси, као и у теорији. Потребан степен јавног надзора може се знатно разликовати од случаја до случаја. Међутим, у свим случајевима, сродник жртве мора бити укључен у поступак у оној мери која је неопходна за заштиту његових или њених легитимних интереса (видети случај ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали*, наведен у § 73 изнад, при §§ 311-314; ЕСЈП, *Исајева против Русије*, наведен у § 73 изнад, при §§ 211-214 и случајеве наведене у њему; ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 7. јула 2011, бр. 55721/07, § 167, ЕКЈП 2011.).
78. Суд је такође истакао огроман значај који ефикасна истрага има у утврђивању истине о ономе што се догодило, не само због породица жртава, већ и због жртава сличних злочина, као и опште јавности, која има право да сазна шта се догодило (ЕСЈП [ВВ], *Ал-Масри против Бивше југословенске Републике Македоније*, бр. 39630/09, пресуда од 13. децембра 2012, § 191). Уједињене нације су такође уверене у значај права на истину. Према речима Генералног секретара УН-а, „право на истину подразумева

свест о потпуној и комплетној истини о догађајима који су се одиграли, карактеристичним околностима везаних за њих и о учесницима у њима. У случају несталих лица... то подразумева и право на откривање судбине и локације жртве“ (видети Извештај Генералног секретара УН-а, Нестала лица, документ УН-а А/67/267, 8. август 2012, § 5; видети такође Савет за људска права УН-а, Резолуције 9/11 и 12/12: Право на истину, 24. септембар 2008 и 12. октобар 2009; видети такође Извештај Специјалног известиоца о унапређењу и заштити људских права и основних слобода током борбе против тероризма, Бен Емерсон, Оквирни принципи за обезбеђивање одговорности јавних функционера за тешка и систематска кршења људских права почињена у контексту државних анти-терористичких иницијатива; документ УН-а А/НРС/22/52, 1. март 2013.).

b) Применљивост члана 2 на контекст Косова

79. Комисија је свесна чињенице да су се нестанак и убиство г. Р. П. и г. М. П. догодили убрзо након распоређивања УНМИК-а на Косову, одмах након оружаног сукоба, када су били распрострањени криминал, насиље и мањак безбедности.
80. Са своје стране, СПГС не оспорава да је УНМИК имао обавезу да истражи овај предмет сходно члану 2 ЕКЈП. Међутим, према наводима СПГС-а, јединствене околности које се односе на косовски контекст и распоређивање УНМИК-а у првој фази његове мисије треба да буду узете у разматрање при процени питања да ли је ова истрага у сагласности са чланом 2 ЕКЈП. У суштини, СПГС тврди да на УНМИК није могуће применити исте стандарде који се примењују на државу у уобичајеној ситуацији.
81. Комисија сматра да аргументи које је изнео СПГС покрећу два главна питања: прво питање је да ли стандарди члана 2 настављају да се примењују у ситуацији када постоји сукоб или опште насиље, а друго је да ли треба сматрати да се такви стандарди у потпуности примењују на УНМИК.
82. Што се тиче применљивости члана 2 на УНМИК, Комисија подсећа да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно одређеним инструментима који се тичу људских права, укључујући ЕКЈП. С тим у вези, Комисија је већ закључила да је тачно да се привремени карактер УНМИК-а и тешкоће с њим у вези морају прописно узети у обзир у погледу бројних ситуација, али ни у ком случају се ови елементи не смеју схватити као изговор за смањење стандарда у поштовању људских права, који су прописно уграђени у мандат УНМИК-а (видети случај ХРАП, *Милогорић и остали*, бр. 38/08 и остали, мишљење од 24. марта 2011, § 44; случај *Бериша и остали*, бр. 27/08 и остали, мишљење од 23. фебруара 2011, § 25; случај *Лалић и остали*, бр. 09/08 и остали, мишљење од 9. јуна 2012, § 22).
83. У погледу применљивости члана 2 на ситуације у којима постоји сукоб или опште насиље, Комисија подсећа да је Европски суд за људска права утврдио применљивост члана 2 на послератне ситуације, укључујући оне у земљама тадашње Југославије

(видети, између осталих примера, случај ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 74 и случај ЕСЈП, *Јуларић против Хрватске*, бр. 20106/06, пресуда од 20. јануара 2011.). Суд даље наводи да процедурална обавеза сходно члану 2 наставља да се примењује на „различите безбедносне околности, укључујући оне у контексту оружаног сукоба“ (видети ЕСЈП [Велико веће], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад у § 77, при § 164; видети такође случај *Гулеч против Турске*, пресуда ЕСЈП од 27. јула 1998, § 81, Извештаји 1998-IV; случај *Ерги против Турске*, пресуда ЕСЈП од 28. јула 1998, §§ 79 и 82, Извештаји 1998-IV; случај *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад у § 73, при §§ 85-90, 309-320 и 326-330; случај *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 73, при §§ 180 и 210; случај *Канлибаши против Турске*, бр. 32444/96, пресуда ЕСЈП од 8. децембра 2005, §§ 39-51).

84. Суд је признао да „када до смрти [и нестанака] које треба истражити према члану 2 дође под околностима општег насиља, оружаног сукоба или побуне, истражитељи могу наићи на препреке и конкретна ограничења могу захтевати употребу мање ефикасних мера истраге или могу довести до одлагања истраге“ (видети случај ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад при §164; ЕСЈП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006, § 121). Суд је ипак закључио да обавеза према члану 2 која се тиче заштите живота подразумева да, чак и у условима нарушене безбедности, морају бити предузети сви разумни кораци како би се обезбедила ефикасна, независна истрага у вези са наводним кршењима права на живот (видети, између осталих примера, ЕСЈП, случај *Каја против Турске*, наведен у § 71 изнад, при §§ 86-92; ЕСЈП, случај *Ерги против Турске*, наведен изнад, при §§ 82-85; *Танрикулу против Турске*, ЕСЈП [ВВ], бр. 23763/94, пресуда од 8. јула 1999, §§ 101-110, ЕКЈП 1999-IV; ЕСЈП, *Кашијев и Акајева против Русије*, бр. 57942/00 и 57945/00, пресуда од 24. фебруара 2005, §§ 156-166; ЕСЈП, случај *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 78, при §§ 215-224; ЕСЈП *Мусајев и остали против Русије*, бр. 57941/00 и остали, пресуда од 26. јула 2007, §§ 158-165).
85. Слично томе, КЈП је закључио да се право на живот, укључујући процедуралне гаранције, сматра врховним правом од кога није дозвољено никакво одступање чак ни у ванредним околностима када је угрожен живот нације (видети, КЈП, Општи коментар бр. 6, наведен изнад у § 70, при § 1; КЈП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, саопштење бр. 1447/2006, разматрања од 22. априла 2009, § 11.2, СГПП/Ц/95/Д/1447/2006). Такође, КЈП је напоменуо применљивост чланова 2 (3), 6 и 7 МСГПП, уз посебни осврт на УНМИК-ову обавезу да спроведе ваљане истраге у вези са нестанима и отмицама на Косову (видети КЈП, *Закључне примедбе Комитета за људска права: Косово (Србија)*, 14. август 2006, §§ 12-13, СГПП/Ц/УНК/ЦО/1).
86. Комисија разуме потешкоће са којима се УНМИК сусрео током прве фазе свог ангажовања. Комисија напомиње да је одговарајућа важност која је дата питању несталих лица на Косову значила да је УНМИК морао да узме у обзир како хуманитарну, тако и кривичну димензију ситуације. Конкретно, Комисија сматра да су важност која се приписује кривичним истрагама и потешкоће на Косову које су ограничиле могућност истражних органа да спроведу такве истраге, довеле до тога да буде од кључног значаја да УНМИК од самог почетка успостави окружење које

погодује обављању значајних истрага. Ово подразумева успостављање система који обухвата елементе попут расподеле свеобухватне одговорности у погледу надзора и праћења напретка истрага, обезбеђивања редовних извештаја о напретку истрага као и поступка прописне предаје случајева међу службеницима или јединицама полиције УНМИК-а. Такав систем би такође требало да узме у обзир потребу за заштитом жртава и сведока (видети, *mutatis mutandis*, случај *P.P. и остали против Мађарске*, бр. 19400/11, пресуда ЕСЈП од 4. децембра 2012, §§ 28-32), као и да се размотри нарочита рањивост расељених лица у периоду након сукоба (видети ЕСЈП [ВВ], *Саргсиан против Азербејџана*, бр. 40167/06, одлука од 14. децембра 2011, § 145; и ЕСЈП [ВВ], *Чигаров и остали против Јерменије*, бр. 13216/05, одлука од 14. децембра 2011, § 146). Иако схвата да је до распоређивања и организовања полиције и правосудног апарата дошло постепено, Комисија сматра да је овај процес завршен 2003. године када су полиција и правосудни систем на Косову описани као „добро функционишући“ и „одрживи“ од стране Генералног секретара УН-а (видети § 20 изнад).

87. Комисија даље напомиње да њен задатак није да испита релевантну праксу или наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у вези са њиховом конкретном применом на одређене околности везане за ситуацију која је предмет жалбе пред Комисијом (видети ЕСЈП, *Броган и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 29. новембра 1988, § 53, Серија А, бр. 145-Б). Комисија стога закључује да природа и степен разматрања да ли ефикасност истрага испуњава минимални праг зависе од околности одређеног предмета. Из тих разлога, Комисија сматра да ће, у погледу сваког предмета, утврдити да ли су предузети сви разумни кораци за спровођење ефикасне истраге као што то налаже члан 2, узимајући у обзир реалне околности истражног посла на Косову.

с) *Усаглашеност са чланом 2 у овом предмету*

88. Што се тиче конкретних околности у вези с овим случајем, Комисија напомиње да су постојали велики пропусти у спровођењу истраге од њеног почетка, имајући у виду да је почетни ступањ истраге од изузетног значаја. Међутим, у светлу горе описаних напомена у вези са њеном ограниченом временском надлежношћу (видети § 55), Комисија подсећа да је она надлежна *ratione temporis* да процењује усклађеност истраге са чланом 2 ЕКЈП само за период након 23. априла 2005. године, узимајући у обзир статус предмета тог датума (ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 74, при § 70). Период који је предмет разматрања завршава се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео одговорност у области управљања правдом (видети § 20-21 изнад).

89. Комисија се слаже да СПГС-ом да из документације у истражном спису није могуће утврдити када је нестанак г. Р. П. и г. М. П. пријављен УНМИК-у. Ипак, Комисија напомиње да је већ априла 2000. године, Обавештајна јединица полиције УНМИК-а примила информацију да је ОВК наводно илегално држао г. Р. П. у Србици. Комисија такође напомиње да су се имена г. Р. П. и г. М. П. налазила на списку несталих лица који је МКЦК проследио УНМИК-у 21. октобра 2001. године, па тако сматра да је, барем до тог датума, УНМИК сазнао за њихов нестанак.

90. Комисија даље напомиње да је, како се чини из бројева предметног списка које је ЈНЛ доделио предмету, досије о несталом лицу по питању г. Р. П. и г. М. П. отворен на време од стране ЈНЛ-а, у неком тренутку током 2001. године. На овај досије се позива у целом истражном спису, наизменично као на предметни спис бр. 2001-011304 или као предметни спис бр. 2001-001034, тако да није могуће утврдити са сигурношћу исправан број уписа предмета (пошто се оба броја предметног списка јављају у спису са референцом на предмет, није могуће утврдити да ли је до овога дошло грешком).
91. Такође, Комисија напомиње да се из ЕУЛЕКС-овог прегледа предмета из 2009. године чини да је ЈРЗ отворио барем два предметна списка у вези са кривичном истрагом нестанка г. Р. П. и г. М. П. - један 2002. и један 2005. године (први под бр. предметног списка полиције УНМИК-а 2002-00067, за који је ЕУЛЕКС-ов тужилац открио да је „идентичан предметном спису бр. 2005-00107“, видети изнад § 45).
92. На почетку, Комисија напомиње да је из истражног списка очигледно да је априла 2000. године полиција УНМИК-а примила извештај Обавештајне јединице према коме је жалиочев син, г. Р. П. незаконито држан у затвору ОВК у Србици (видети изнад §§ 27-28). Исти извештај је садржао податке да су друге идентификоване особе „држане против своје воље“ у 111 „концентрационих логора“ ОВК и доставио је њихову локацију и, у неким случајевима, имена одговорних припадника ОВК. Комисија са забринутошћу напомиње да у спису не постоји документација која показује да је полиција УНМИК-а предузела било какве активности како би потврдила или испратила ову информацију, не само у погледу случаја г. Р. П. већ и у погледу шире истраге која обухвата могући образац отмица и илегалног затварања од стране ОВК широм Косова и северне Албаније.
93. Комисија такође напомиње да, након што је МКЦК пријавио нестанак г. Р. П. и г. М. П. 2001. године, и приближно три године након тога, по питању овог случаја није предузета никаква активност, ни од стране ЈНЛ-а ни ЈРЗ-а, све до тренутка када је Канцеларија за нестала лица УНМИК-а у Београду узела изјаву од жалиоца, априла 2004. године. Комисија такође напомиње да је жалиочева изјава обезбедила податке да су г. Р. П. и г. М. П. највероватније жртве злочина и такође је дала бројне трагове (имена потенцијалних сведока и осумњичених, детаљан опис и број регистарске таблице камиона који је нестао заједно са њима) ради додатних истражних радњи. У спису не постоје назнаке да су након узимања изјаве предузете активности по том питању.
94. У погледу периода њене надлежности, Комисија напомиње да је 1. јуна 2005. године ЈНЛ УНМИК-а у Клини пронашао посмртне остатке који су касније идентификовани као остаци г. Р. П. и г. М. П.
95. Крајем јуна 2005. године, како је признао СПГС, након „необјашњивог једногодишњег одлагања“ након што је ЈНЛ узео изјаву од жалиоца, ЈРЗ је завршио анте-мортем истрагу у погледу нестанка г. Р. П. и г. М. П. Током тог поступка, ЈРЗ је успео да, путем неколико истрага, идентификује, пронађе и испита г. Н. Б. (г. Н. у наводима жалиоца), главног потенцијалног осумњиченог у предмету. Комисија прво напомиње да је ова изјава, такође по признању СПГС-а, била веома лоше забележена: она се налазила у главном тексту полицијског извештаја и није имала потпис сведока. Такође, истражитељи нису постављали питања о датумима догађаја о којима је реч.

Штавише, Комисија такође напомиње да се појавило неколико недоследности у наводима које су дали жалилац, односно г. Н. Б. (на пример, да ли је брат г. Н. Б. повредио главу или раме; према наводу жалиоца, г. Н. Б. се није видео са њеним сином и супругом након првог одласка у болницу). Комисија такође напомиње „нека неразјашњена питања“ (на пример, једно које је поставио СПГС, „зашто их [г. Н. Б.] није повео са собом у Приштину приликом њиховог другог сусрета“ а такође и чињеница да је г. Н. Б. изјавио да је својим возилом пратио камион, али наводно није видео како његов брат искаче из камиона). Међутим, у спису не постоје назнаке да је ЈРЗ учинио напоре да разјасни ове недоследности тако што би, на пример, узео другу изјаву од жалиоца и унакрсно испитивао два сведока. Такође, не постоји назнака да је ЈРЗ предузео било какву другу активност осим испитивања г. Н. Б, укључујући основне истражне кораке попут проналажења и обављања разговора са власником транспортног предузећа, проналажења и обављања разговора са братом г. Н. Б, који је наводно кључни сведок у предмету, потраге за камионом или „претресања“ области наводног места злочина.

96. Очигледан недостатак адекватне реакције полиције УНМИК-а могао је да укаже починиоцима на то да надлежни органи нису могли, или да нису били вољни, да истраже таква кривична дела. Такав став надлежних органа према најозбиљнијим злочинима у било ком друштву, а нарочито у околностима након сукоба, неминовно ствара културу некажњивости међу починиоцима злочина и може само да доведе до погоршања ситуације. Проблеми са којима се УНМИК сусрео на почетку своје мисије, који су размотрени изнад, не оправдавају такву неактивност, било на почетку или касније.
97. СПГС није дао никакво објашњење о томе зашто истражни спис садржи форензичке документе (извештај са обдукције, умрлицу и уверење о идентификацији) једино у погледу г. М. П. Ипак, након што је прегледала документа која јој је жалилац доставио по том питању (видети изнад, § 24), Комисија признаје да су у распону од неколико месеци, од јуна 2005. до новембра 2005. године, обављене обдукције којима је, барем у погледу г. М. П, утврђен узрок смрти, и организована је идентификација и путем анализе ДНК. Након идентификације, посмртни остаци г. Р. П. и г. М. П. предати су њиховој породици децембра 2005. године.
98. Комисија такође подсећа да, иако се проналажење и идентификација посмртних остатака г. Р. П. и г. М. П. морају сами по себи сматрати успехом, процедурална обавеза сходно члану 2 није окончана проналажењем посмртних остатака, нарочито јер су на њима постојали докази насилне смрти (посебно у случају г. М. П.). Комисија је већ изјавила да је УНМИК, пошто лица одговорна за злочин нису била пронађена, имао обавезу да редовно прати напредак истраге да би био сигуран да ништа није занемарено и да је сваки нови доказ узет у разматрање, и како би обавестио њихове сроднике о било каквим могућим новим траговима у истрази.
99. Комисија напомиње да је ЈИРЗ размотрио предмет јула 2007. и, поново, октобра 2007. године. Ниједан преглед, међутим, није био адекватан. Према наводима из оба прегледа, г. Р. П. и г. М. П. су превозили робу из Пећи, камион им се покварио и г. Н (дато је само име као да га полиција још увек није идентификовала) је отишао у Приштину да пронађе аутомеханичара. У повратку, г. Н. није пронашао ни г. Р. П. ни г. М. П. Такође, према наводу истражитеља који је обављао преглед, једино је тело г.

М. П. пронађено и враћено породици. Током другог прегледа, октобра 2007. године, одговорни истражитељ открио је да у спису недостаје изјава главног сведока, г. Н. Б, и да се не може затворити без „тог доказа“; због тога је дата препорука да домаћа или међународна полиција спроведу додатну истрагу. Комисија са забринутости напомиње аргумент СПГС-а да истражитељу који је обавио преглед није био на располагању Извештај о анте-мортем истрази из 2005. године, и да из тог разлога није знао да је 2005. године узета изјава од г. Н. Б. Ова изјава СПГС-а покреће питања зашто истражитељ није имао овај важан документ на располагању и како би предмет могао да се размотри без најважнијих извештаја које је полиција УНМИК-а до тада саставила.

100. У том погледу, Комисија је већ напоменула принцип да је правилно вођење истражних списа у погледу злочина попут убистава и нестанка, од покретања истраге до њене предаје, од кључне важности за наставак таквих истрага и да би тако могло, само по себи, покренути питања из члана 2. Комисија такође напомиње да је из овог предмета очигледно да је неправилно вођење истражног списка, поред неадекватног разматрања предмета, озбиљно угрозило ефикасност истраге и њеног наставак, укључујући истрагу коју је спровео ЕУЛЕКС.

101. Комисији такође није јасно да ли је тужилац размотрио ову истрагу на било ком ступњу. Комисија напомиње у том погледу да је ОП УНМИК-а поседовао кривичну пријаву жалиоца од фебруара 2005. године (видети изнад, § 34). У сваком случају, у спису се не налазе никаква званична упутства тужиоца.

102. Комисија је свесна чињенице да дужност спровођења истраге није прекршена само због тога што истрага није довела до задовољавајућег резултата. Ипак, таква истрага мора да се спроведе на озбиљан начин и не сме да буде пука формалност.

103. Комисија сматра да, узимајући у обзир околности из овог предмета, УНМИК није предузео све разумне кораке како би идентификовао починиоце и извео их пред лице правде. У том погледу, Комисија сматра да истрага није била одговарајућа и није била усклађена са захтевима брзине, експедитивности и ефикасности (видети § 74 изнад), као што то налаже члан 2.

104. У светлу мана и недостатака који су горе описани, Комисија закључује да УНМИК није спровео адекватну и ефикасну истрагу нестанка и убиства г. Р. П. и г. М. П. Дакле, постојала је повреда члана 2 ЕКЈП сходно његовом процедуралном аспекту.

В. Наводно кршење члана 3 ЕКЈП

105. Комисија сматра да се жалилац позива, у суштини, на повреду права на забрану нечовечног или понижавајућег поступања, загарантованог чланом 3 ЕКЈП.

106. СПГС није доставио додатне поднеске са конкретним освртом на наводно кршење члана 3 ЕКЈП.

107. У својој одлуци од 26. новембра 2010. године, Комисија је прогласила жалбе прихватљивим. Међутим, Комисија мора поново да процени прихватљивост овог

дела жалби у светлу каснијег развоја судске праксе Комисије која се тиче прихватљивости жалби сходно члану 3 ЕКЉП.

108. Комисија је већ утврдила да је у случајевима када је нестала особа касније пронађена мртва, применљивост члана 3 ЕКЉП у принципу ограничена на одређени период током кога је члан породице подносио неизвесност, патњу и тугу које су карактеристичне за феномен нестанка (видети нпр. ЕСЉП, *Лулујев и остали против Русије*, бр. 69480/01, пресуда од 9. новембра 2006, §§ 114-115, *ЕКЉП*, 2006-ХИИ; видети и ЕСЉП, *Гонгадзе против Украјине*, бр. 34056/02, пресуда од 8. новембра 2005, § 185, *ЕКЉП*, 2005-ХИ).

109. У том смислу поставља се питање да ли је жалба уложена на време. У члану 3.1 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наводи се да Комисија „сме да се бави предметом ... само у року од шест месеци од дана доношења коначне одлуке“. По правилу, период од шест месеци почиње од дана доношења коначне одлуке у процесу којим се исцрпљују домаћи правни лекови. Међутим, тамо где је од почетка јасно да жалиоцу није доступан никакав правни лек, период почиње од датума поступака или мера које су предмет жалбе, или од датума сазнања о том поступку или његовом ефекту на жалиоца или о штети која му је учињена (ЕСЉП [ВВ], предмет *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 55, при § 157). Тамо где се жалба односи на континуирану ситуацију, која је дошла до завршетка, период ограничења од шест месеци почиње да тече од датума када је та ситуација завршена.

110. Комисија напомиње да су посмртни остаци г. Р. П. и г. М. П. враћени жалиочевој породици 8. децембра 2005. године. То се догодило у тренутку када је престао период важења током кога се питање могло покренути према члану 3 ЕКЉП. У сврхе члана 3.1. Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, период ограничења од шест месеци је почео да тече од тог датума.

111. Жалба је уложена пред Комисијом 4. априла 2009. године, односно након истека периода од шест месеци који је изнад назначен.

112. Комисија не изражава ни најмању сумњу у то да су нестанак и убиство сина и супруга нанели дубоку патњу жалиоцу. Ипак, Комисија мора да закључи да овај део жалбе спада ван временског ограничења у смислу члана 3.1 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 и да се стога мора прогласити неприхватљивим.

V. ЗАКЉУЧНИ КОМЕНТАРИ И ПРЕПОРУКЕ

113. У светлу закључака Комисије о овом предмету, Комисија је мишљења да је потребан неки облик накнаде.

114. Комисија напомиње да принудни нестанци представљају озбиљна кршења људских права која се морају истражити и судски процесуирати под било каквим околностима. Комисија такође напомиње да је УНМИК, као територијална управа на Косову од 1999. до 2008. године, имао примарну одговорност да ефикасно истражи и кривично гони лица одговорна за нестанак и убиство г. Р. П. и г. М. П. и да његов

пропуст да то учини представља настављено озбиљно кршење права жртава и њихових сродника, поготово права на утврђивање чињеница.

115. Комисија истиче забринутост СПГС-а да су неадекватна средства, поготово на почетку УНМИК-ове мисије, довела до тога да испуњавање УНМИК-ових обавеза у погледу људских права буде тешко достигну.
116. Уобичајено би била одговорност УНМИК-а да предузме одговарајуће мере како би стао на крај запаженом кршењу права и, колико је то могуће, исправио последице истог. Међутим, као што је Комисија напоменула горе у тексту (видети § 20), одговорност УНМИК-а која се тиче судства на Косову завршила се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео потпуну радну контролу у области владавине права. УНМИК стога није више у позицији да предузима мере које ће имати директан утицај на истраге које су још увек на чекању пред ЕУЛЕКС-ом или локалним властима. Такође, након проглашења независности од стране Привремених институција самоуправе Косова 17. фебруара 2008. године и касније, ступањем на снагу косовског устава 15. јуна 2008. године, УНМИК је престао да обавља извршне функције на Косову и та чињеница је ограничила његову могућност да пружи пуну и ефикасну репарацију за извршену повреду права, како је то прописано утврђеним начелима међународног права о људским правима.
117. Комисија сматра да ова чињенична ситуација не ослобађа УНМИК од одговорности да исправи, што је могуће више, последице кршења права за која је одговоран.

У погледу жалиоца и предмета, Комисија сматра прикладним да УНМИК:

- У складу са судском праксом Европског суда за људска права у вези са ситуацијама ограничене надлежности државе (видети ЕСЉП [ВВ], *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, бр. 48787/99, пресуда од 8. јула 2004, ЕКЉП, 2004-VII, § 333; ЕСЉП, *Ал-Садун и Муфди против Уједињеног Краљевства*, бр. 61498/08, пресуда од 2. марта 2010, § 171; ЕСЉП [ВВ]), *Катан и остали против Молдавије и Русије*, бр. 43370/04, 8252/05 и 18454/06, пресуда од 19. октобра 2012, § 109), мора тежити томе да, уз сва дипломатска средства која су му доступна у односу на ЕУЛЕКС и косовске власти, добије уверавања да ће истраге које се односе на случај који се овом приликом разматра бити настављене у складу са захтевима ефикасне истраге предвиђеним чланом 2, да ће се утврдити околности везане за нестанак и убиство г. Р. П. и г. М. П, и да ће починиоци бити изведени пред лице правде. Жалилац и/или други блиски сродници треба да буду обавештени о том поступку и да добију увид у релевантну документацију, уколико је потребно;
- Јавно призна, у разумном року, одговорност у вези са пропустом УНМИК-а да адекватно истражи нестанак и убиство г. Р. П. и г. М. П, и јавно се извини жалиоцу и њеној породици у вези са тим;
- Предузме одговарајуће кораке за исплату адекватне надокнаде жалиоцу за моралну штету коју је претрпела због УНМИК-овог пропуста да спроведе ефикасну истрагу.

Комисија такође сматра да је прикладно да УНМИК:

- У складу са Резолуцијом Генералне скупштине УН-а о „Основним начелима и смерницама у вези са правом на правни лек и репарацију за жртве грубог кршења међународног права које се тиче људских права и озбиљног кршења међународног хуманитарног права“ (A/Res/60/147, 21. март 2006. године), предузме одговарајуће кораке, путем других институција повезаних са УН-ом које раде на Косову, домаћих органа и невладиних организација, ради остваривања потпуног и свеобухватног програма репарације, укључујући реституцију, компензацију, рехабилитацију, сатисфакцију и гаранцију да се тако нешто неће поновити, за жртве из свих заједница које су претрпеле озбиљне повреде људских права током и након сукоба на Косову;

- Предузме одговарајуће кораке код надлежних органа Уједињених нација, укључујући Генералног секретара УН-а, ка додељивању одговарајућих људских и финансијских ресурса како би се осигурало да Уједињене нације увек поштују стандарде међународних људских права, укључујући и ситуације када обављају административне и извршне функције на некој територији, и да обезбеди ефикасно и независно надгледање;

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

- 1. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ПРОЦЕДУРАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 2 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;**
- 2. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ЖАЛБА СХОДНО ЧЛАНУ 3 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА НЕПРИХВАТЉИВА;**
- 3. ПРЕПОРУЧУЈЕ ДА УНМИК:**
 - а. ТРАЖИ ОД ЕУЛЕКСА И ДРУГИХ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА НА КОСОВУ ДА ПРЕДУЗМУ СВЕ МОГУЋЕ КОРАКЕ КАКО БИ ОСИГУРАЛИ ДА СЕ КРИВИЧНА ИСТРАГА У ВЕЗИ СА НЕСТАНКОМ И УБИСТВОМ Г. Р. П. И Г. М. П. НАСТАВИ У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 2 ЕКЉП И ДА ПОЧИНИОЦИ БУДУ ИЗВЕДЕНИ ПРЕД ЛИЦЕ ПРАВДЕ;**
 - б. ЈАВНО ПРИЗНА ОДГОВОРНОСТ ЗА СВОЈ ПРОПУСТ ДА СПРОВЕДЕ ЕФИКАСНУ ИСТРАГУ У ВЕЗИ СА НЕСТАНКОМ И УБИСТВОМ Г. Р. П. И Г. М. П, И ЈАВНО СЕ ИЗВИНИ ЖАЛИОЦУ;**
 - с. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ ЗА ИСПЛАТУ ОДГОВАРАЈУЋЕ НАДОКНАДЕ ЖАЛИОЦУ ЗА ПРЕТРПЉЕНУ МОРАЛНУ ШТЕТУ У ВЕЗИ СА УСТАНОВЉЕНИМ ПОВРЕДАМА ЧЛАНА 2;**

- d. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ КА ОСТВАРИВАЊУ ПОТПУНОГ И СВЕОБУХВАТНОГ ПРОГРАМА РЕПАРАЦИЈЕ;**
- e. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ У УЈЕДИЊЕНИМ НАЦИЈАМА КАО ГАРАНЦИЈУ ДА СЕ ИСТА СИТУАЦИЈА НЕЋЕ ПОНОВИТИ;**
- f. ОДМАХ ПРЕДУЗМЕ ЕФИКАСНЕ МЕРЕ ЗА ПРИМЕНУ ПРЕПОРУКА КОМИСИЈЕ И ОБАВЕСТИ ЖАЛИОЦА И КОМИСИЈУ О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ОВОГ ПРЕДМЕТА.**

Андреј Антонов
Извршни службеник

Марек Новицки
Председавајући

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

ЦЈКИ – Централна јединица за кривичну истрагу
СГПП – Међународни споразум о грађанским и политичким правима
ОП – Одељење правде
ОЈТ – Окружно јавно тужилаштво
ЕКЉП – Европска конвенција о људским правима
ЕСЉП – Европски суд за људска права
ЕУ – Европска унија
ЕУЛЕКС – Мисија владавине права Европске уније на Косову
СРЈ – Савезна Република Југославија
ХРАП – Саветодавна комисија за људска права
КЉП – Комитет за људска права Уједињених нација
ИАСЉП – Интерамерички суд за људска права
МКНЛ – Међународна комисија за нестала лица
МКЦК – Међународни комитет Црвеног крста
МКТЈ – Међународни кривични трибунал за бившу Југославију
КФОР – Међународне безбедносне снаге (обично познате као косовске снаге)
ОВК – Ослободилачка војска Косова
МоР – Меморандум о разумевању
ЈНЛ – Јединица за нестала лица
НАТО – Северно-атлантски споразумни савез
КНЛСМ – Канцеларија за нестала лица и судску медицину
ОЕБС – Организација за европску безбедност и сарадњу
РИЈ – Регионална истражна јединица
СПГС – Специјални представник Генералног секретара
СТРК – Специјално тужилаштво ЕУЛЕКС-а
УН – Уједињене нације
УНХЦР – Високи комесар Уједињених нација за избеглице
УНМИК – Привремена административна мисија Уједињених нација на Косову
КПИЖ – Комисија за проналажење и идентификацију жртава
ЈИРЗ – Јединица за истрагу ратних злочина